

KARÁDI ZSOLT

„Adjon az Isten!” Laudáció Nagy Zsukáról*

A költő az, aki megszólít és felkavar, aki a mindenséget vágyja versbe venni, aki arról beszél, ami benne és bennem közös, a költő az, aki védtelen és kisszolgálatott, aki sebezhető, akinek a lelke közvagyon, aki áll arccal a tengernek, aki okos fejével biccent, nem remél, aki tudja, hogy minden Egész eltörött, aki ott jár, ahol más nem mer, nem tud, nem képes, aki szakadék fölött egyensúlyoz, s aki maga a szakadék, a költő az, aki szédül, elbúsong s lehall a porba, amelyből vétetett.

A költő az, aki – parafrazeálhatnám Nagy Zsuka új kötete, a *kiülők, sávok* első ciklusának darabjait, amelyek úgy kezdődnek: *az otthon az, ahol*, s folytatódnak úgy, hogy – „ahol enni kapok és inni / ahol kicserélik sebemen a kötést / ahol sokáig lehet aludni ahol el lehet bújni / a világ elől ahol anya van meg apa”, és „az otthon az ahol mellém bújsz és azt mondod / kis hülye” valamint „az otthon az ahová nem térsz vissza soha” – egyszóval a költő az, aki egyszerre látja magát gyermeknek és felnőtt nőnek, aki elrohan és visszajön, aki elvágyik és nem menekülhet, s aki éreztetni tudja mindezt velem, az olvasóval, aki nem vagyok nő és nem vagyok fiatal és már nincsen apám, se anyám.

Nagy Zsuka Nyíregyházán él, tanár és alkotó, aki nemcsak magyarázza a csodát, hanem műveli is. Naponta. Naponta, amikor kiállításokat nyit meg, író-olvasó találkozón vesz részt, felpattan a biciklijére, verset, versnovellát, tárcaverset ír, olvas, vagy munkáit kötetbe rendezi. Nyíregyháza az övé, ő pedig Nyíregyházáé. Itt született, itt járt iskolába, itt szerezte első diplomáját, itt vállalt pedagógusi állást. Itt gyűjtötte tapasztalatait a világról, az emberről, a családról, a szerelemtől, a magányról. A fájdalomról és az örömről. Mindezen helyi meghatározottságok ellenére nem maradt provinciális, sőt, a magyar és a világköltészet számos alkotója és alkotása járja át verseit. Verseit, amelyeknek szövegbeli alanya hol azonos az empirikus alannal, hol nagyobb a távolság köztük; pontosabban szólva a versbeli alany természetszerűleg emeli mondatai közé az empirikus élményeket. Azon élményeket, amelyek között kísértetek vannak és *halálmennnyorság*, ahol *két szakadt szatyor csak a múlt*, ahol az a kérdés, *hogyan tud az ember ilyen szegény lenni és egyszerre / ilyen boldog*, ahol *műanyag papucsban a ház hátánál szakadt szelvényeken ül a vidék*, ahol *a távolban templomtornyok almafák csongorok*

* Elhangzott 2017. december 8-án Nyíregyházán, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban, a Ratkó József-díj átadásakor.

tündék ördögök / boszorkányok lakják megpibennek színes műanyagszékeken / élnek ahogy tudnak egy ország helyett.

Nagy Zsuka versvilágában a gyarló ember, a vágyakozó, a beteg, a szerelmes, a megcsalott, a veszendő nő a maga gyötrelmeivel, félelmeivel, kötődéseivel, labilis érzelmeivel, családi-szociológiai meghatározottságaival, otthonos otthontalanságával mutatkozik meg. A költemények beszélője olykor a leghétköznapibb cselekvések közepette, határozottan líraiatlan enteriőrökben lép elénk, hogy egy pillanatra meghökkentsen, szembesítsen önmagunkkal és a világgal. Nagy Zsuka ezekben a művekben kitakarja magát, nézd, ilyen vagyok, nézd, ez vagyok, védtelen, félénk, kicsi, szemérmes, szemérmetlen, szomjas, boldog, boldogtalan, depressziós, ragyogó, fényes, szürke, fénytelen, szomorú, társtalan, árva, gyermeki, anyasóvárgó, mama, kész ez a vers is. Távlatokat nyitó, önmagába forduló, valomásos, tárgyias, szigorúan szerkesztett világ az övé, amelyben totális meztelenségében mutatkozik meg egy lélek, a század posztmodern poklai közepette.

Nagy Zsuka hétfőn bemegy a középiskolába, diákjainak felolvassa Balassi, Csokonai, Ady, József Attila, Dsida Jenő verseit, akiknek sorain átrezeg az ő rezignációja, mit ér az ember, ha magyar, mit ér a költő, ha tanár, s a tanár, ha költő, lehet-e csöndben teát inni véled, rubin teát és sárga páragózt. „Én hiszem azt – mondta a Kürti László 2017 augusztusában a Tokaji Írótaborban –, hogy Nagy Zsuka poklai legmélyét már megjárta, az árat már régen megfizette. Szakmai felkészültségével, emberi tartásával, elköteleződéseivel, nyíltszívűségével nagyon régen kivívta magának (...) a megbecsültséget lokális életterében éppúgy, ahogyan a kortárs irodalomban. Nagy Zsukával a mai kortárs irodalomban komolyan kell számolni”. Én sem kívánhatok többet: épüljön tovább ez a személyes univerzum, vérből, fájdalomból, örömből, gazdagodjék riasztó mélységekkel és felemelő élményekkel, fénnel, homállyal, mindannyiunk okulására és örömére. Ehhez kívánhatjuk neki Nagy Lászlóval: „Adjon az Isten / szerencsét, / szerelmet, forró / kemencét, / üres vékamba / gabonát, / árva kezembe / parolát...”

Karádi Zsolt főiskolai tanár, a Hangsúly kuratórium elnöke, Nagy Zsuka költő és Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke a díj átadásakor. (Fotó: KARÁDI NÓRA)